

lopment: Localism and Cultural Change" s predstavljenim istraživanjima, iscrpnim analizama, kritičkim promišljanjima, zaključcima o ulozi i važnosti turizma u (ruralnim) zajednicama, prijedlozima i uputama za praktično djelovanje vrijedan je znanstveni prilog, koji može biti inspirativan i koristan i domaćim stručnjacima koji se bave ovom problematikom ili koje ona zanima.

Damir Demonja

LJETNA ŠKOLA ZNANSTVENE KOMUNIKACIJE

Split, 13. – 17. srpnja 2009.

U organizaciji Nacionalne zaklade za znanost, visoko školstvo i tehnologijski razvoj Republike Hrvatske održana je prva Ljetna škola znanstvene komunikacije. Radionica je bila namijenjena studentima doktorskih studija koji tek stječu prva iskustva u pisanju i objavljivanju svojih znanstvenih radova, a održavala se u prostorijama Medicinskog fakulteta u Splitu. Sudjelovalo je 20 studentica i studenata s raznih sveučilišta i disciplina (medicinara, fizičara, pravnika, psihologa, sociologa, lingvisti itd.), a kako bi mogli aktivno sudjelovati, svi su morali prethodno pripremiti nacrt članka ili barem sažetak. Radionica je bila zamišljena kao kombinacija predavanja i praktičnoga rada s poznatim međunarodnim predavačima.

Prvog dana ljetne škole na rasporedu su bila tri uvodna predavanja. Matko Marušić, jedan od dvoje glavnih urednika

časopisa *Croatian Medical Journal*, voditelj katedre Znanstvene metodologije na Medicinskom fakultetu u Splitu, govorio je o tome kako planirati istraživanje i publicirati ga u znanstvenoj publikaciji. Naglasak je stavio na važnost redovitog i planiranog objavljivanja. Početno pravilo u planiranju istraživanja jest ne provoditi istraživanja koja nećemo ni pokušati objaviti. Jednako tako naizgled jednostavno zazvučalo je i njegovo načelo "osmišljene rutine", u kojem predlaže da dio svoga rutinskog, svakodnevnog rada formuliramo kao istraživanje. Iako se to načelo odnosi prije svega na liječničku struku, primjenjivo je i šire. U svom predavanju prof. Matko Marušić dotaknuo se i važnosti mašte i duhovitosti u znanosti.

Sljedeće predavanje održala je Faith McLellan, bivša urednica jednog od najpoznatijih svjetskih medicinskih časopisa, *The Lancet*, trenutačno zaposlena u Svjetskoj zdravstvenoj organizaciji. U Splitu je govorila s pozicije urednika o tome što autori/ice trebaju znati prije nego što počnu pisati znanstveni rad. Osnovna pitanja koje svaki autor/ica mora sebi postaviti prije nego što počne pisati jesu: je li to što piše istinito, je li važno te kako će to utjecati na njega/nju samog, njegov/njezin posao, život itd. Također treba istražiti u koji će časopis poslati svoj rad, znati zašto baš u taj, proučiti upute za autore toga časopisa, provjeriti objavljuje li časopis takve članke te znati ime i prezime glavnog urednika/icu. Urednici/e časopisa očekuju relevantnu temu, otkriće, važnost, originalnost, jasnoću napisanog. Zato je bolje izbjegavati kratice, žargone, fraze, duge paragrafe te preferirati imenice i glagole umjesto pridjeva i priloga. Osim toga, preporučuje upotrebu aktiva umjesto pasiva. Urednici/e, s druge strane, trebaju provjeriti pridonosi li rad predan u časopis nečim novim postojećem znanju o toj temi, je li primijenjena metoda prikladna i dovoljno objašnjena, jesu li rezultati zanimljivi, spominju li se u diskusiji moguća ograničenja i slabosti studije, opravdavaju li rezultati zaključak. Iznijela je i podatak vezan uz časopis *The Lancet*. Od 120 članaka, koliko ih

se zaprimi u jednom tjednu, u prosjeku 90 odbije ih se odmah bez slanja na recenzije, dok ostalih 30 idu na recenziju. Od tih 30 radova, 20 ih bude odbijeno nakon recenzije, a 10 se šalje natrag autorima na prepravke. Nakon prepravaka objavi se njih 3, možda 4, što znači da se ostalih 6 ili 7 odbije i nakon prepravaka i recenzija.

Nešto više o samom postupku recenziranja radova i o tome što se događa kada se rad preda u uredništvo govorila je Elizabeth Wager, slobodna urednica, trenerica pisanja i pisac. Dugo je radila kao urednica medicinskih izdanja velike izdavačke kuće, a i sama je napisala nekoliko knjiga o publiciranju, recenziranju i općenito izdavaštvu u medicini. U svojem predavanju spomenula je začetke recenzijske metode (eng. *peer review* metode, u kojoj nečiji znanstveni rad ocjenjuju stručnjaci koji se bave istim područjem), koji sežu do 1665. i časopisa *Philosophical Transactions* (časopis izlazi i danas). Ukratko je opisan i objašnjen današnji recenzijski postupak. U nastavku predavanja E. Wager pokazuje dobre i loše strane procesa recenzija i navodi primjere poznatih znanstvenih prijevera objavljenim u vodećim časopisima (kao npr. slučaj Johna Sudbøa ili Jana Hendrika Schöna, koji su objavili utjecajne studije s potpuno ili djelomično fabriciranim podacima), koji nisu bili otkriveni u samom postupku recenziranja. Navodi i ironično-smiješan primjer jednoga znanstvenika koji je poslao jedan svoj izrazito važan rad u časopis *Nature*. Poznati časopis rad mu je odbio. Pošto se žalio uredništvu i ponovno poslao rad, članak je ipak bio objavljen. Naknadno je taj isti znanstvenik, kojem je članak objavljen nakon odbijanja, dobio Nobelovu nagradu. Ovakvi primjeri dovode u pitanje samu smislenost i učinkovitost recenziranja, jer – kako navodi Elizabeth Wager u svojoj

prezentaciji – često geniji nemaju sebi ravnika koji bi ih mogao ocijeniti. Međutim, proces recenziranja, zaključila je E. Wager, iako u sebi ima mana, u ovom trenutku nema bolje alternative. Nakon ovih predavanja, u praktičnom dijelu 1. dana ljetne škole sudionici su međusobno recenzirali sažetke svojih radova.

Drugi dan otvorila je Ana Marušić, glavna urednica časopisa *Croatian Medical Journal*, profesorica Medicinskog fakulteta u Splitu, koja je govorila o pisanju zasnovanom na dokazima i o strukturi znanstvenoga rada. Slijedeći poznatu podjelu znanstvenoga rada na uvod, metodu, rezultate i diskusiju, ukratko je objašnjeno koje bi informacije svaki od tih dijelova morao sadržavati. Spomenula je i važnost naslova i sažetka, s obzirom na to da je poznato kako se najčešće prilikom potrage za člancima na mnogim tražilicama i u bazama podataka to najprije a često i jedino, pročita. Jasno je kako se ponešto razlikuju stilovi pisanja znanstvenih radova ovisno o znanstvenim područjima.

Drugo predavanje Faith McLelland dotaknulo se mogućih etičkih problema u znanstvenom publiciranju, kao što su autorstvo, plagiranje, višestruko objavljivanje, mogući sukobi interesa, financiranje istraživanja itd. U popodnevnom terminu studenti su, podijeljeni u male grupe, prema danom recenzentskom obrascu recenzirali primjere tekstova.

Trećega dana ljetne škole Darko Hren, statistički urednik časopisa *Croatian Medical Journal*, psiholog zaposlen na Odsjeku za pedagogiju Filozofskog fakulteta u Splitu, započeo je poglavlje o statistici predavanjem i vježbama o predočavanju brojeva u tablicama, grafovima i crtežima. Nakon njega Elizabeth Wager u svom je predavanju dala konkretne smjernice o sadržaju i strukturi znanstvenoga rada (o tome kako i što treba staviti na papir) te o samom planiranju istraživanja. Ovo predavanje bilo je zanimljivo posebno za medicinare, s obzirom na to da za njih postoje posebno propisane preporuke o načinu pripreme i prezentiranja istraživanja (kako bi se izbjegla provizornost i smanjio rizik, jer je najčešće riječ o istraživanjima

koja imaju direktne implikacije na ljude). U praktičnom dijelu trećega dana ljetne škole radom u grupama recenzirali su se tekstovi polaznika.

Četvrtoga dana organizirana je jednodnevna radionica o statistici u znanstvenim člancima. Vodio ju je Christopher Palmer, profesor statistike na Sveučilištu Cambridge.

Petoga dana nije bilo predavanja, nego je rad bio posve praktičan. Nastavilo se s recenziranjem donesenih tekstova nekolicine hrabrih kolega, učilo se kako pisati molbu uz tekst koji se šalje u časopis. Također, uz diskusiju, analizirali su se i neki etički dvojbeni primjeri iz prakse, a u opuštеноj atmosferi moglo se pitati predavače i još ponešto. Na samom završetku polagao se pismeni ispit, nakon čega su se dijelile potvrđnice. U toku radionice javila se zanimljiva ideja o praćenju uspjeha polaznika Ljetne škole u objavljivanju znanstvenih publikacija, koja će se vjerujemo, i ostvariti.

Marica Marinović Golubić

Znanstveni skup ŠIME STARČEVIĆ – SUVREMENI POGLED NA NJEGOV ŽIVOT I DJELO

Gospić, 22. – 23. svibnja, 2009.

Povodom 150. obljetnice smrti jezikoslovca popa Šime Starčevića (Klanac pokraj Gospića, 1784. – Karlobag, 1859.), Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Područni centar Gospić, Učiteljski fakultet Sveučili-

šta u Zagrebu, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Gospićko-senjska biskupija i Državni arhiv u Gospiću organizirali su znanstveni skup *Šime Starčević – suvremeni pogled na njegov život i djelo*. Skup je održan u Područnom centru Instituta društvenih znanosti Ivo Pilar u Gospiću 22. svibnja 2009. godine, u sklopu programa obilježavanja Dana Ličko-senjske županije i Dana Ante Starčevića.

Pozdravnom riječi skup su otvorili voditelj Područnoga centra Gospić dr. sc. Željko Holjevac, ravnatelj Instituta društvenih znanosti Ivo Pilar prof. dr. sc. Vlado Šakić, predsjednik programsko-organizacijskog odbora skupa, prof. dr. sc. Ante Bežen, dr. sc. Krešimir Lončarić u ime Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje te ravnatelj Državnog arhiva u Gospiću, Željko Mataija.

Prvi dio skupa otvorio je dr. sc. Dragutin Pavličević izlaganjem *Šime Starčević u svom vremenu i prostoru*, u kojem je istaknuta važnost Šime Starčevića za vrijeme u kojem je živio i djelovao. U doba kada na prostoru Like postoje tri carstva, Šime Starčević, na nagovor francuskoga maršala Marmonta, u Trstu 1812. godine izdaje prvu gramatiku hrvatskoga jezika pisanu na hrvatskom jeziku – *Nova ricsoslovica ilirska*. Autor stoga zaključuje da pop Šime Starčević predstavlja osobu koja je ispred svoga vremena. Na prvo izlaganje navezala se prof. Blaženka Ljubović, ravnateljica Gradskoga muzeja u Senju, temom *Šime Starčević i njegovo doba*.

Uslijedilo je izlaganje prof. dr. sc. Ante Bežena *Šime Starčević u našem vremenu*. Naglašena je potreba da se današnja hrvatska javnost detaljnije upozna s djelovanjem popa Šime Starčevića. Prema riječima prof. dr. sc. Bežena, većina nastavnika hrvatskoga jezika nije upoznata s djelovanjem Šime Starčevića. Autor također naglašava nužnost da se u jezičnim priručnicima ispravi netočan podatak da je Vuk Karadžić prvi uveo četveronaglasni sustav, kada zaslugu za to nosi upravo Starčevićovo glasomirje.

Izlaganjem mons. dr. sc. Mile Bogovića *Šime Starčević – karlobaški župnik pri-*